

*Propunere Curriculum la decizia școlii
(CDȘ) clasa a V-a*

COMORILE DIN FAMILIA MEA

FUNDAȚIA NOI ORIZONTURI

2020

AUTORI: MARIA KOVACS, MARINELA SCRIPCARIU

PROGRAMA

CUPRINS

I. Notă de prezentare

II. Competențe generale și specifice

III. Conținuturi propuse

IV. Matricea integrării competențelor vizate și a conținuturilor propuse

V. Sugestii metodologice.

VI. Evaluare. Descriptori de performanță pentru evaluarea competențelor

VII. Resurse recomandate

VIII. Bibliografie

I. NOTĂ DE PREZENTARE

a. Structura și elementele de noutate ale programei

Acest curs opțional este structurat în jurul următoarelor teme mari:

- Identitatea și istoria familiei mele
- Roluri și relații în familia mea
- Obiceiuri și hobby-uri în familia mea

Elementele de noutate pe care le aduce disciplina propusă rezultă dintr-o combinație de trăsături. În primul rând, propune ca temă principală *explorarea familiei* fiecărui elev, printr-un demers de învățare predominant experiențială, ajutându-i astfel pe elevi să își cunoască mai bine rădăcinile, în primul rând ale propriei familii, dar în același timp și pe ale familiilor colegilor lor, să conștientizeze faptul că fiecare familie este valoroasă și că diversele evenimente – din comunitatea locală, regională, națională, internațională – și fenomene – geografice, istorice, culturale, sociale – afectează viața indivizilor și relațiile dintre ei.

În plus, demersul propus necesită *implicarea activă a părinților și altor membri ai familiei* fiecărui elev în procesul de învățare. Părinții, frații mai mari, bunicii, unchii și mătușile, verișorii și alții sunt antrenați ca *resurse în procesul de învățare* parcurs de către elevi. Membrii familiei extinse pot împărtăși amintirile lor și lecțiile învățate din diversele experiențe directe sau indirecte legate de evenimente și fenomene care au avut un impact asupra familiei. Acest lucru se poate realiza în abordarea bazată pe învățarea experiențială, mai specific prin învățare prin serviciu în folosul comunității.

Nu în ultimul rând, CDȘ-ul propus are avantajul că poate fi adaptat cu ușurință și la alte nivele de învățământ, complexitatea abordării fiind ajustabilă funcție de gradul de stăpânire a unor noțiuni, concepte, bază teoretică introduse în cadrul disciplinelor din trunchiul comun.

b. Armonizarea cu conceptele cheie ale programului de incluziune a copiilor romi în școală și cu principiile și valorile sistemului educațional

Predarea centrată pe elev: programa presupune recurgerea la identitatea și istoria familiei fiecărui elev ca obiect al învățării, fiind astfel centrată pe explorarea lumii celei mai apropiate elevului. Particularitățile și diversitatea elevilor și ale familiilor lor sunt punctul focal al învățării. Acest aspect este menit să încurajeze autocunoașterea, să întărească stima de sine și interrelaționarea pozitivă, marcată de apreciere.

Școala incluzivă și predarea într-un mediu multicultural: Focalizarea pe identitatea și istoria familiilor în școală, dar și pe relaționare în interiorul familie și între elevi și alte persoane din familii diverse din punct de vedere etnocultural, dar și socio-economic, sprijină școala incluzivă. Pe lângă faptul că se valorizează fiecare familie, în același timp elevii au ocazia să învețe despre familii aparținând diferitelor culturi, grupuri etnice, lingvistice, religioase etc. Subtemele cele mai relevante în acest sens sunt: *Ocupații, meșteșuguri, priceperi practice în familia mea*, precum și *Legături cu oamenii din comunitate prin obiceiuri și hobby-uri ale membrilor familiei*.

Democrația și educația pentru cetățenie activă: învățarea bazată pe investigație și implicarea membrilor familiei în procesul de învățare dezvoltă competențe de cetățenie activă. Subtema cea mai relevantă este *Oamenii din familia mea în vâltoarea istoriei recente – perspective, mărturii și dovezi*. Pe această temă recomandăm realizarea unui proiect de învățare prin serviciu în folosul comunității, prin care se face maparea „eroilor” locali, care pot fi prezentați într-o monografie locală sau album *online* al comunității.

Drepturile omului/copilului: tema legată de roluri și relații pe care copilul le are în interiorul familiei este deosebit de ofertantă din perspectiva abordării temei drepturilor omului/copilului.

Discriminarea (anti-discriminare, toleranță etc.): Combaterea discriminării, la nivelul individului, începe prin cunoașterea reciprocă și chestionarea stereotipurilor pe care le avem despre anumite grupuri. În acest sens, programa de față are relevanță pentru combaterea discriminării, iar prin facilitarea cunoașterii reciproce se pun bazele unui comportament de acceptare a alterității, a diversității socio-etno-culturale.

Incluziunea (mediu inclusiv și multicultural): În ansamblul său, prezenta programă promovează educația incluzivă, înțelegând ca cea mai avansată treaptă de manifestare: progres în învățarea relevantă a fiecărui individ. Pentru a oferi educație incluzivă, nu este de ajuns ca un copil să fie prezent, înscris, „tolerat” la școală. De asemenea, odată prezent, cu toate că e important să fie implicat activ în procesul de învățare, acest lucru nu este încă suficient pentru incluziune. Este esențial ca această implicare activă în învățare să aibă efect pozitiv asupra rezultatelor învățării, să fie de impact, deoarece adevărata educație incluzivă este atunci când fiecare copil progresa în dezvoltarea competențelor urmărite.

II. COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE

(CUNOȘTINȚE, ABILITĂȚI, VALORI)

Domeniul de competență generală C1. Respect față de diversitatea umană

- C1.1 Demonstrează interes față de cunoașterea persoanelor cu valori, convingeri, tradiții diferite
- C1.2 Exploatează oportunitățile de a cunoaște persoane din familii diferite
- C1.3 Identifică asemănări și deosebiri între indivizi și grupuri diferite

Domeniul de competență generală C2. Gândire critică

- C2.1 Distinge între opinii și fapte
- C2.2 Identifică relații cauză-efect
- C2.3 Explică ce este și cum funcționează părtinirea

Domeniul de competență generală C3. Autoeficacitate

- C3.1 Demonstrează convingere că poate duce o sarcină la bun sfârșit

III. CONȚINUTURI PROPUSE

III.1. Identitatea și istoria familiei mele

- a) Familia restrânsă, familia lărgită
- b) Realizarea arborelui genealogic cu implicarea membrilor familiei
- c) Compararea evoluției cronologice a familiei proprii și a altor familii
- d) Oamenii din familia mea în vâltoarea istoriei recente – perspective, mărturii și dovezi
- e) Dacă n-ar fi fost, n-ar fi ... bunici – părinți – copii

III.2. Roluri și relații în familia mea

- a) Roluri de gen și stereotipuri
- b) Roluri la diferite vârste
- c) Rolurile și sarcinile mele în familie
- d) Relațiile între generații și congeneri în familia mea
- e) Cum se aseamănă și cum diferă oamenii din familia mea?

III.3. Obiceiuri și hobby-uri în familia mea

- a) Ocupații, meșteșuguri, priceperi practice în familia mea
- b) Legături cu oamenii din comunitate prin obiceiuri și hobby-uri ale membrilor familiei
- c) Prietenii mei – prietenii adulților din familia mea
- d) Cel mai / cea mai ... din familia mea
- e) Povești cu tâlc din familia mea

IV. MATRICEA INTEGRĂRII COMPETENȚELOR VIZATE ȘI A CONȚINUTURILOR PROPUSE

Domeniu de competențe generale	Competențe specifice	Conținuturi/ Teme majore		
		<i>Identitatea și istoria familiei mele</i> Subteme / activități	<i>Roluri și relații în familia mea</i> Subteme / activități	<i>Obiceiuri și hobby-uri în familia mea</i> Subteme / activități
Respect față de diversitatea umană	Demonstrează interes față de cunoașterea persoanelor cu valori, convingeri, tradiții diferite	-Realizarea arborelui genealogic cu implicarea membrilor familiei	-Cum se aseamănă și cum diferă oamenii din familia mea?	-Ocupații, meșteșuguri, priceperi practice în familia mea
	Identifică asemănări și deosebiri între indivizi și grupuri diferite	-Familia restrânsă, familia lărgită	-Relațiile între generații și congeneri în familia mea	-Legături cu oamenii din comunitate prin obiceiuri și hobby-uri ale membrilor familiei
Gândire critică	Exploatează oportunitățile de a cunoaște persoane din familii diferite	-Axa cronologică a evoluției familiei mele în ultimii 50 de ani		-Prietenii mei – prietenii adulților din familia mea
	Distinge între opinii și fapte	-Compararea evoluției cronologice a familiei proprii și a altora	-Roluri de gen și stereotipuri	-Cel mai / cea mai ... din familia mea
Auto-eficacitate	Identifică relații cauză-efect	-Oamenii din familia mea în vâltoarea istoriei recente – perspective, mărturii și dovezi		Povești cu tâlc din familia mea
	Explică funcționarea părtinirii	-Dacă n-ar fi fost, n-ar fi ... bunici – părinți – copii		
	Demonstrează convingere că poate duce o sarcină la bun sfârșit		-Rolurile și sarcinile mele în familie Roluri la diferite vârste	

Discipline relevante: aria limbă și comunicare (limbă maternă, limbă străină), matematică (fracții în legătură cu arborele genealogic, estimări ale numărului înaintașilor la diferite momente în trecut), aria științe socio-umane (istoria, educația socială), educație plastică, educație muzicală, consiliere și dezvoltare personală.

V. SUGESTII METODOLOGICE

V.1. Proiectarea activităților de învățare

Pentru parcurgerea cursului propunem ca abordare pedagogică majoră învățarea experiențială, iar ca metodă generală *învățarea bazată pe proiect*, care permite elevilor să investigheze în profunzime temele propuse.

Un caz special al metodei învățării bazate pe proiect este *învățarea prin proiecte realizate în folosul comunității* (în engleză, *service-learning* – SL). Învățarea prin serviciul adus comunității (SL) este o strategie care integrează acțiuni îndreptate spre rezolvarea unor probleme din comunitate cu dobândirea de noi competențe. Ea se concretizează sub forma unor proiecte inițiate și implementate de către elevi sub îndrumarea atentă a cadrelor didactice. SL se bazează pe cunoașterea comunității locale și conduce la implicare civică crescută a elevilor în această comunitate. Elevii, prin angajarea în rezolvarea unor probleme reale ale comunității în care ei trăiesc, au posibilitatea de a dobândi competențele urmărite de disciplina de față, precum și de a îmbunătăți calitatea vieții din sânul comunității în care trăiesc și de a-și modela în același timp atitudinea față de diverse grupuri din comunitate.

Sala de clasă, curtea școlii, comunitatea mai largă pot servi drept cadru pentru învățarea experiențială prin activități integratoare. Mai mult, atunci când elevii au posibilitatea de a trece granița dintre teorie și viața reală, învățarea devine mult mai puternică. SL nu doar permite punerea în practică a noțiunilor dobândite la clasă, ci pune învățarea în serviciul unei cauze autentice benefice comunității. Așadar, SL promovează în mod intenționat reliefaarea legăturii dintre curriculum și serviciul comunitar. Această legătură permite elevilor să se raporteze la cunoștințe, la profesori și la comunitatea lor în moduri noi. SL permite elevilor să se dezvolte cognitiv și emoțional în contexte de învățare autentice, relevante pentru viața lor. De asemenea, SL facilitează dezvoltarea competențelor necesare participării cu autonomie și responsabilitate civică în grupuri și comunități tot mai complexe.

Dintre cele trei categorii de serviciu în folosul comunității - serviciul direct, indirect și advocacy – pentru disciplina de față propunem ultima categorie: advocacy, cea prin intermediul căreia elevii pot promova valorile din diversele grupuri și familii ale comunității. Pentru un exemplu de proiect de advocacy realizat, a se vedea proiectul Fii parte la diversitate! inițiat de prof. Cristina Tudorașcu, descris în publicația „10 Proiecte de Service Learning. Profesori – Școli – Schimbări”, paginile 9-10.

Utilizarea proiectelor de învățare prin serviciu adus comunității poate fi decisă de profesor sau de colectivul de profesori la începutul anului școlar. În aceste condiții, în planificarea anuală, profesorul va include etapele realizării unui proiect (analiza contextului, alegerea problemei, proiectarea acțiunilor, activităților, realizarea intervențiilor, monitorizarea, evaluarea, reflecția) și va aloca fiecărei etape un timp rezonabil, în funcție și de specificul proiectul spre care dorește să îi conducă pe elevi.

Pentru proiecte de anvergură mai mică, a se vedea descrierea proiectelor (P1 și P2) de mai jos.

V.2 Exemple de proiecte

P.1. OCUPAȚII, MEȘTEȘUGURI, PRICEPERI PRACTICE ÎN FAMILIA MEA

Activitățile de mai jos oferă ocazia de a dezvolta următoarele competențe specifice:

- Demonstrează interes față de cunoașterea persoanelor cu valori, convingeri, tradiții diferite
- Exploatează oportunitățile de a cunoaște persoane din familii diferite
- Demonstrează convingere că poate duce o sarcină la bun sfârșit
- Distinge între opinii și fapte

Pentru a pregăti acest proiect, discutați cu elevii descriptorii de performanță relevanți pentru competența / competențele urmărite (vezi mai jos VI. *Evaluare. Descriptori de performanță pentru evaluarea competențelor*), clarificați ce înseamnă, în termeni observabili fiecare nivel și cum vor putea demonstra elevii că au dobândit un anumit nivel al competențelor specifice vizate. De exemplu, pentru competența „*Demonstrează interes față de cunoașterea persoanelor cu valori, convingeri, tradiții diferite*”, discutați ce înseamnă *limitat, mediat de cadrul didactic, activ, autonom*. Scopul acestei discuții este ca elevii să își poată seta singuri obiective și să se poată autoevalua / inter-evalua în cursul activităților de învățare.

ACTIVITATEA 1. Un invitat

1. Invitați un bun cunoscător al ocupațiilor locale care să povestească o scurtă istorioară legată de meșteșugurile vechi. Invitatul este rugat să aducă cu el obiecte vechi, fotografiile care să însoțească prezentarea. Acest invitat poate fi și o persoană bună cunoscătoare de ciuperci comestibile, sau de plante medicinale sau alte resurse ale pădurii, ale mediului natural.

2. Pregătiți clasa pentru interacțiunea cu invitatul. Discuția cu invitatul se poartă pe marginea întrebărilor care structurează informația prezentată:

- Cine?
- Ce?
- Despre ce?
- Cum?
- De ce? / Din ce cauză?

3. Clasa poartă discuții cu invitatul despre istoriile și obiectele prezentate.

4. Se notează un rezumat al prezentării într-un jurnal comun al clasei.

ACTIVITATEA 2. Povestea mea

1. În etapa a doua, elevii trebuie să-și spună propria poveste în care să prezinte momente importante din viața familiei lor, în principal legate de ocupații sau meșteșuguri ale membrilor familiei.

2. Pentru a se pregăti, elevii își vor dezvolta ideile într-un ciorchine cu tema „Momente importante”. Acest ciorchine se va pregăti cu implicarea membrilor familiei acasă. Adunând idei de la părinți, bunici etc., elevii vor pregăti prezentarea, povestind oral ceea ce au schițat în scris cu ideile adunate de la membrii familiei (extinse).

3. Pentru această prezentare a poveștilor personale, elevii sunt încurajați să aducă o „Memo-Cutie” în care să-și pună obiecte personale, obiecte vechi, amintiri palpabile care să-i ajute în povestire.

Cutia poate fi decorată cu poze de familie/ ale membrilor familiei.

ACTIVITATEA 3. Ziua poveștilor

1. Stabiliți o zi pe care să o declarați ziua poveștilor. Transformați sala de clasă într-un laborator de povești. Așa cum există laboratoare în care farmaciștii ori cofetarii experimentează, testează și prepară fel de fel de lucruri, așa poate exista și un laborator de povești, în care ingredientele cunoscute și cele secrete să fie combinate pentru a obține povești de tot felul: cutii, obiecte personale, obiecte tradiționale care să exemplifice meșteșugurile din comunitate.

2. După ce fiecare povestitor a combinat într-o poveste elementele, urmează cea mai frumoasă și interesantă etapă a activității: povestitul. Povestitorii vor spune pe rând, în fața celorlalți, povestea creată cu ajutorul obiectelor din Memo-Cutie.

3. Cei care ascultă povestea vor formula și adresa întrebări legate de firul epic, pot face sugestii, aprecieri. În clasă se va amenaja o mini-expoziție cu obiectele prezentate.

3. La finalul activității, urmează o reflecție asupra experienței în sine, fiecare exprimând ce a însemnat pentru el această activitate, ce etapă i-a plăcut cel mai mult, unde a întâmpinat greutăți, cum le-a depășit. Aceasta este și ocazie de autoevaluare cu referire la descriptorii de performanță stabiliți la începutul seriei de activități.

P.2. FAMILIA MEA

Activitățile de mai jos oferă ocazia de a dezvolta următoarele competențe specifice:

- Distinge între opinii și fapte
- Explică funcționarea părtinirii
- Demonstrează convingere că poate duce o sarcină la bun sfârșit
- Identifică asemănări și deosebiri între indivizi diferiți și grupuri diferite
- Exploatează oportunitățile de a cunoaște persoane din familii diferite

Pentru a pregăti acest proiect, discutați cu elevii descriptorii de performanță relevanți pentru competența / competențele urmărite (vezi mai jos VI. *Evaluare. Descriptori de performanță pentru evaluarea competențelor*), clarificați ce înseamnă, în termeni observabili fiecare nivel și cum vor putea demonstra elevii că au dobândit un anumit nivel al competențelor specifice vizate. De exemplu, pentru competența „*Explică funcționarea părtinirii*”, discutați ce înseamnă *explică, definește, exemplifică, identifică, parțial, consecvent*. Scopul acestei discuții este ca elevii să își poată seta singuri obiective și să se poată autoevalua / inter-evalua în cursul activităților de învățare.

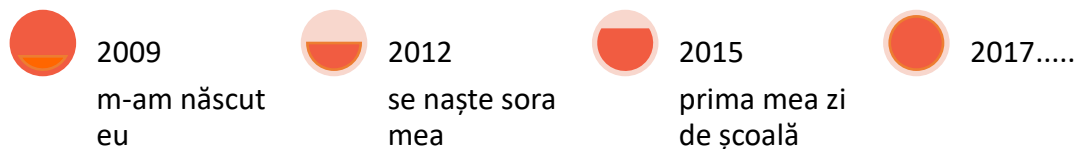
ACTIVITATEA 1. Axa timpului

De obicei scriem/vorbim bine atunci când cunoaștem oameni și lucruri, evenimente, când adunăm date importante care ne-au marcat. Să-ți realizezi o axă a timpului pentru propria viață e o experiență interesantă care te ajută să aduni idei/detalii pentru scris.

Pașii care trebuie urmați în realizarea axei vieții:

- pe axă sunt notați anii de la data nașterii și până la anul curent
- se scriu apoi cuvinte sau fraze în dreptul anilor când sunt evenimente importante
- se aleg evenimentele despre care elevii își amintesc multe amănunte
- fiecare elev se oprește la evenimentul despre care ar vrea să scrie o poveste interesantă

Iată o astfel de axă a vieții care poate fi realizată de elevi împreună cu membrii familiei și apoi prezentată colegilor.

Pentru a se pregăti pentru activitate, elevii vor intervieva părinții despre date importante din viața lor – de exemplu, când au vorbit pentru prima dată, când au învățat să meargă, în ce an au pierdut primul dinte, când s-au dat prima dată cu săniuța etc.

Elevii pot prezenta oral un moment din viața lor motivând alegerea făcută. Colegii pun întrebări și fac comentarii pozitive.

Fiecare elev va scrie apoi o poveste scurtă inspirată dintr-un moment important din viața lor de familie. Poveștile elevilor vor fi citite dintr-un scaun al autorului. Poveștile pot fi publicate (online) și diseminate într-o campanie de promovare/ celebrare a unicității fiecăruia. Ele se pot păstra pentru ca elevii să se raporteze la ele la sfârșitul clasei a 8-a, când încheie ciclul gimnazial și își iau la revedere de la școală.

ACTIVITATEA 2. Jocuri

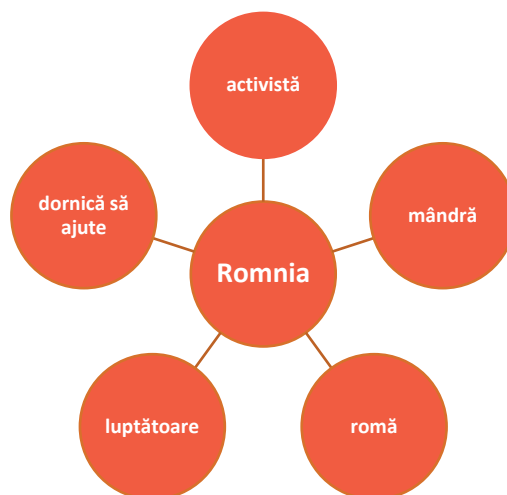
Se începe cu exerciții de încălzire pentru teatrul cititorilor: Întindere, Oglinzi, Portrete, Mașini.

1. *Întindere*. Cereți elevilor să stea în cerc și să-și întindă brațele cât pot de sus și să stea cu picioarele îndepărtate, iar apoi să facă mutrițe (să deschidă gura cât pot de mult). Apoi cereți-le să se facă mici, ca o minge. Apoi să se întindă din nou. Cereți-le să facă același lucru cu mușchii feței: „Față de leu!”, „Față de prună uscată!”;
2. *Oglinzi*. Cereți elevilor să stea față în față, în perechi. Unul este persoana iar celălalt este reflecția sa din oglindă. Persoana se mișcă încet, iar partenerul oglindește mișcările – apoi se schimbă rolurile;
3. *Portrete*. Elevii se grupează câte patru sau cinci. Cereți-le să se gândească la ceva ce doresc să mimeze cu toții în grup. De exemplu, dacă aleg dresorul de câini, atunci unul va fi dresorul, alții căței, alții spectatori amuzați;
4. *Mașini/Unelte*. Grupuri de elevi se gândesc la mașini/ unelte pe care le mimează, în care părțile sunt legate și se mișcă împreună (de ex. o mașină de spălat, o coasă);

ACTIVITATEA 3. Teatrul cititorilor

Se prezintă/citește textul *Romnia*, de Laura Grünberg din Nes(u)pusele, 100 de femei pentru 100 de ani de Românie modernă. Volumul I

Se notează citatele în care este caracterizată familia Nicoletei, apoi se întocmește un ciorchine în care fiecare elev va descrie un membru al familiei (mamă/tată etc). Se poartă discuții despre relația dintre diferiți membri ai familiei. Se prezintă scurte istorioare de familie legate de această relație copil-adulți.

Se revine la text, se stabilesc fragmente și se citește textul organizând un teatru al cititorilor. *Teatrul cititorilor* este o modalitate naturală de a promova fluența în lectură, pentru că elevii o exersează fără să-și dea seama că fac acest lucru. În același timp vor câștiga încredere pentru a vorbi în public și se vor obișnui să aprecieze literatura.

Pentru *Teatrul cititorilor* se parcurg următorii pași:

- Se solicită voluntari pentru lectura diferitelor părți
- Se dă fiecărui copil câte un exemplar din text și se citește cu voce tare pentru ca elevii să îl aud citit fluent. Apoi elevii citesc „în ecou” părțile pe care le citește profesorul.
- Se aleg copiii care vor citi diferitele părți. Dacă nu sunt destule părți pentru fiecare copil, unii elevi vor fi spectatori. Se poate înviora atmosfera oferindu-le copiilor câteva elemente de costumație și decor.
- Când elevii vor citi, vor fi îndemnați să folosească gesturi pentru a-și acompania textul. Pot reacționa la ce au spus alte personaje prin limbaj corporal.
- Se exersează citirea scenei respective de mai multe ori pentru a identifica aspectele dramatice pe care vor trebui să le reprezinte, dar și pentru a deveni mai fluenți.

VI. EVALUARE. DESCRIPTORI DE PERFORMANȚĂ PENTRU EVALUAREA COMPETENȚELOR

Competențe specifice	Descriptori de performanță		
	Nivel modest	Nivel intermediar	Nivel avansat
Demonstrează interes față de cunoașterea persoanelor cu valori, convingeri, tradiții diferite	Demonstrează interes limitat față de cunoașterea persoanelor cu valori, convingeri, tradiții diferite chiar dacă ocaziile de cunoaștere sunt mediate de cadrul didactic	Demonstrează interes față de cunoașterea persoanelor cu valori, convingeri, tradiții diferite atunci când cunoașterea e mediată de cadrul didactic	Demonstrează interes față de cunoașterea persoanelor cu valori, convingeri, tradiții diferite căutând activ și în mod autonom informații și ocazii de cunoaștere a acestor persoane
Explică avantajele comunicării și intercunoașterii între oameni diferiți din familii diferite	Explică unele avantaje ale comunicării și intercunoașterii între oameni diferiți din familii diferite, repetând informații auzite în clasă (de la profesor, de la colegi)	Explică avantaje multiple ale comunicării și intercunoașterii între oameni diferiți din familii diferite, aducând exemple proprii originale	Explică clar avantajele comunicării și intercunoașterii între oameni diferiți din familii diferite, aducând exemple proprii originale și propunând o grupare a acestor avantaje
Exploatează oportunitățile de a cunoaște persoane din familii diferite	Participă mai degrabă pasiv la întâlniri în care cadrul didactic mediază cunoașterea unor persoane din familii diferite	Dacă este sprijinit în mod specific de cadrul didactic, interacționează cu persoane din familii diferite în contexte create de cadrul didactic	Exploatează oportunitățile de a cunoaște persoane din familii diferite urmând un plan propriu original de explorare/intercunoaștere
Distinge între opinii și fapte	Câteodată distinge între opinii și fapte, mai ales dacă există indicii verbale clare (în opinia mea, după părerea mea), însă nu recunoaște folosirea greșită a indicilor verbale de semnalare a opiniei.	Distinge între opinii și fapte majoritatea timpului, chiar în absența indicilor verbale clare, în chestiuni care fac parte din orizontul său de cunoaștere; câteodată recunoaște folosirea greșită a	Distinge tot timpul între opinii și fapte, în chestiuni care fac parte din orizontul său de cunoaștere. Recunoaște folosirea greșită a indicilor verbale de semnalare a opiniei.

Competențe specifice	Descriptori de performanță		
	Nivel modest	Nivel intermediar	Nivel avansat
Identifică asemănări și deosebiri între indivizi diferiți și grupuri diferite	Identifică un număr redus de asemănări și deosebiri între indivizi diferiți și grupuri diferite, mai ales de tipul celor vizibile cu ușurință	indiciilor verbale de semnalare a opiniei. Identifică numeroase asemănări și deosebiri între indivizi diferiți și grupuri diferite, inclusiv din categoria celor mai puțin vizibile	Identifică asemănări și deosebiri între indivizi diferiți și grupuri diferite și le grupează pe categorii
Identifică relații cauză-efect	Potrivește cauze și efecte posibile sub formă de exercițiu	Identifică, cu sprijin, în majoritatea cazurilor în mod corect, cauze și efecte	Identifică autonom în mod corect diverse cauze și posibile efecte multiple
Explică funcționarea părtinirii	Definește și exemplifică ce este părtinirea repetând exemple oferite de alții	Identifică parțial propriile preferințe și explică felul în care ele influențează alegerile proprii	Identifică în mod consecvent propriile preferințe și explică felul în care ele influențează alegerile proprii, precum și modul în care alte preferințe pot conduce la alte alegeri
Demonstrează convingere că poate duce o sarcină la bun sfârșit	Demonstrează puțină convingere că poate duce o sarcină la bun sfârșit, se resemnează și insistă că nu poate	Demonstrează convingere că poate duce o sarcină la bun sfârșit, în cursul unei conversații ghidate descriind pașii pe care îi are de parcurs	Demonstrează convingere că poate duce o sarcină la bun sfârșit și descrie independent planul propriu pentru a duce sarcina la bun sfârșit

VII. RESURSE RECOMANDATE

Materialele suport pe care le recomandăm spre folosire în cadrul acestui program opțional sunt de următoarele tipuri:

1. Texte propuse spre lectură
 - 1.1. povestiri (de ex. fragment din Povestea kendalei pierdute, de Adina Rosetti, pp. 11-14)
 - 1.2. poezii (de ex. „Cei șapte papă-lapte”, de Mary Ann Hoberman)
 - 1.3. biografii (de ex. Romnia, de Laura Grünberg în Nes(u)pusele, Vol. I, p. 109)
 - 1.4. articole de ziar
 - https://adevarul.ro/news/societate/cele-mai-importante-lucruri-viata_1_5dff4f725163ec427145173f/index.html ,
 - <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/articol/so-rom-san-tu?fbclid=IwAR1Gv-x7S7ILrn762aDftf1G9RjMbVMNycAslcXDjceO-a3GdT98jd0JyWs>,
 - https://adevarul.ro/news/societate/zambetul-dumnezeu_1_5df785c45163ec427113ebe6/index.html
2. Fotografii reprezentând diverse familii, albume de familie
3. Imagini decupate din reviste care reprezintă familii, ocupații, comunități de meșteșugari, obiecte care pot fi folosite ca „ancore” în descrierea unor experiențe, a unor întâmplări din anumite familii

Când se ia decizia utilizării unor texte suport pentru învățare, se va ține cont de următoarele aspecte:

1. Materialele selectate trebuie să răspundă interesului elevilor și competențelor urmărite în programă.
2. Textele utilizate nu trebuie să fie moralizatoare: scopul principal pe care aceste materiale îl servesc este acela de a sprijini elevii în exprimarea gândurilor, sentimentelor, experiențelor proprii.
3. Lungimea textelor trebuie să fie un criteriu de selecție: textele prea lungi pot fi solicitante și s-ar putea să nu permită timp suficient pentru discuții. Recomandăm texte de maximum două pagini.
4. Limbajul textelor trebuie să corespundă nivelului de comprehensiune al elevilor. De preferință, se va evita limbajul greoi, cu arhaisme și formulări sofisticate, mai ales la textele de întindere relativ mare.

Surse on-line pentru accesarea altor resurse didactice:

<https://www.noi-orizonturi.ro/profesorul-experiential/>

Asociația Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice România (2012) Mentorat pentru dezvoltare complexă. Ghid pentru mentori, Disponibil la

<https://www.alsdgc.ro/proiecte/view/id/32/lang/ro> (accesat la 26.02.2020)

VIII. BIBLIOGRAFIE

- Bernat, S., Kovacs, M. (2007). Diversifică-ți predarea! Calendar multicultural, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, Cluj-Napoca. Disponibil la http://www.edrc.ro/projects.jsp?project_id=56 (accesat la 26.02.2020)
- Fundația Noi Orizonturi. *10 Proiecte de service learning. Profesori – Școli – Schimbări.* Disponibil la <https://www.noi-orizonturi.ro/service-learning-in-clasa/> (accesat la 26.02.2020)
- Fundația Noi Orizonturi. Manual de Service-learning în Europa Centrală și de Est pentru profesori și elevi implicați. Disponibil la <https://www.noi-orizonturi.ro/service-learning-in-clasa/> (accesat la 26.02.2020)

Material realizat cu sprijinul financiar al Mecanismului Financiar al SEE 2014 – 2021. Conținutul acestuia (text, fotografii, video) nu reflectă opinia oficială a Operatorului de Program, a Punctului Național de Contact sau a Oficiului Mecanismului Financiar. Informațiile și opiniile exprimate reprezintă responsabilitatea exclusivă a autorului/autorilor